

BEN BURAYA AİT DEĞİLİM!

20'li yaşlarımda arkadaş zoruyla bir kariyer seminerine katılmıştım. Hani öyle ciddi ciddi kariyer planları yaptığımdan değil, *arkadaş hatırına çiğ tavuk yenir* hesabından hareketle gitmek zorunda kalmıştım. Seminer Ankara'nın lüks semtlerinden birinde, büyükçe ve bol yıldızlı bir oteldeydi. Haliyle insanın aklına seminerin büyük bir firma tarafından organize edildiği fikri geliyordu. Zaten çok geçmeden zihnimin beni yanıltmadığını anlamıştım. Hayli iyi paralar kazanan, zengin bir firmanın CEO'su, kariyer hedefleri olan insanlara kariyer tecrübelerini aktaracaktı. Belli ki dinleyicilerden gözlerine kestirdiklerini de kendi firmalarına çekeceklerdi.

Seminere gönülsüz gittiğimden sandalyenin ucuna oturmuşum ve arkadaşımınla beraber konuşmacının gelmesini bekliyordum. Bu arada etrafa şöyle bir göz attım. Her yerde firmanın flamaları vardı. Duvarlarda çeşitli sözler asılıydı ve bu sözler doğal olarak daha çok paraya, daha çok refaha vurgu yapıyordu. Sözlerden biri aynen şöyleydi: "Aptal olma, aklını kullan, daha çok para kazan!" Kendilerince söze kafiye katarak akılda kalmasını sağlamaya çalıştıkları belliydi. Ama ben zaten kariyerde pek

gözü olmayan biri olarak bu sözlerden de ortamdan da fena halde bunalmıştım.

Neyse ki çok zaman geçmeden konuşmacıyı şatafatlı sunumlarla sahneye davet ettiler. Tabii ondan önce çeşitli videolar izlettiler. Belli ki bununla da ruhları fişekleyerek katılımcıları sunuma hazır hale getirmeyi amaçlıyorlardı.

Konuşmacının son derece şık takım elbisesi, gıcır gıcır ayakkabıları, dik duruşu, tıraşlı yüzü ve iyi taranmış saçlarıyla sahnede olmayı hepimizden daha çok hak ettiği kesin gibiydi! Zaten o da bundan emin bir şekilde gayet müstehzi bir tavırla konuşmaya ve sunumunu yapmaya başladı. İlk beş on dakika gayet şık konulardan; iradeden, çalışmanın erdeminden, alın terinden bahsetti. Buraya kadar her şey güzeldi. Ama birden sunumun seyri mana boyutundan madde boyutuna kaymış, kazanılan paralar, servetler, binilen arabalar, oturlan evler havalarda uçuşmaya başlamıştı. Hatta durum öyle bir hal almıştı ki konuşmacı ayda ne kadar kazandığını, yani maaşını dahi söyleyivermişti. Bunun üzerine salondan hayret ifadesi olarak "ooo" sesleri yükselmiş, bir anda adama hayran bakışlarda artış olmuştu. Ufak tefek alkış sesleri duyulmuş, Allah'tan tüm salon alkış tutturmamıştı.

Yani sizin anlayacağınız, seminer bir anda "kariyer semineri" olmaktan çıkmış, konuşmacının kazandığı paraları anlattığı "mal varlığıyla adam ezme semineri"ne dönüşmüştü. Bu sayede herkesin kendisini ezik hissetmesi ve kariyer için hırslanması mı istenmişti, bilmiyordum doğrusu!

Bildiğim tek şey vardı; o da benim bir an önce oradan kaçmam gerektiğiydi!

Zaten sandalyenin ucunda emanet gibi duran biri olarak hiç tereddüt etmeden kalkmış, arkadaşşıma sadece "Kusura bakma." diyebilmiş ve kendimi otelin dışına zor atmıştım. Çıkar çıkmaz

da derin bir "ohh" çekmiş, temiz havanın tesiriyle az da olsa rahatlamayı başarmıştım.

Yukarıda bahsettiğim manzara yaşanmalı çok olmadı. Bu olay bende travma etkisi yapmış olmalı ki nerede insanların kazandıkları paralardan, yaptıkları kariyerlerden abartılı şekilde bahsedildiğini duysam hemen içim daralır ve o ortamdaki uzaklaşmaya çalışırım. Bu durumun nedeni, kariyer yapmaya ya da para kazanmaya karşı olmam değil. Benim rahatsız olduğum konu, kariyerin ve paranın yanlış anlaşılması, yanlış anlatılması...

Stephen King'in romanından sinemaya uyarlanan *Esaretin Bedeli* isimli filmi çoğumuz izlemiştir. Filmde kısa ama çok etkileyici bir sahne vardır. Sanırım bu sahne benim yukarıda bahsettiğim otelden kaçış mevzumu size daha iyi izah edecektir.

Shawshank Hapishanesi'ne her gün yeni mahkûmlar gelmektedir. Eski mahkûmlar çoğu zaman yeni mahkûmlar üzerinde bahse girer ve hapishaneye gelenlerden ilk gecesinde kimin ağlayacağı üzerinde tahminler yürütürler. Tabii mahkûmlardan biri ilk gecesinde illa ki ağlar ve bahsi de mutlaka birisi kazanır. İşte böyle bir tahminin yürütülüşü ve mahkûmlardan birinin ilk gece ağlayışı vardır bu filmin başında. Ama onun ağlayışı öyle bir feryattır ki tahmincisinin sevincini bile kursağında bırakmıştır. O gece ilk ağlayan mahkûm hapishane duvarlarını inletecek şekilde şöyle haykırmaktadır:

"Ben buraya ait değilim!"

Son derece acı ve yürek yakan bir feryat bu, değil mi?

Bizler de yaşadığımız yıllar içinde bu sözü veya varyantlarını kim bilir kaç defa farklı biçimlerde kullanmışızdır. Bize, değerlerimize ve ruhumuza hiç de ait olmadığını bildiğimiz halde yapmak zorunda bırakıldığımız yahut kendi irademizle seçtiğimiz halde

ait olmadığımızı düşündüğümüz olayları defalarca yaşarız. Hatta bu bazen öyle bir hal alır ki, 50'li yaşlarında bir danışanımın "Bugüne kadar yaşadığım hayat bana ait değildi." dediği gibi, bizler de benliğimize ait olmadığını düşündüğümüz bir ömrü yaşamaya mahkûm ve mecbur bırakılabiliriz.

Aidiyet duygusu, en önemli psikolojik ihtiyaçlarımızdandır. Ama doğru yerlere, doğru zamanlarda ait olmak şartıyla... Kendimizi en yalın halimizle ifade edebildiğimiz ve ruhumuzu özgür hissettiğimiz ortamlar gerçek aitliklerimizdir. Bunun dışında yer alanlar aitlik gibi görünse de esirlikten başka bir şey değildir. Ve bunlardan bir an evvel kurtulmak gerekir.

İşte ait olmadığımızı düşündüğümüz yerlerden kurtulabilmek çok önemlidir. Oralarda kalmaya mahkûm bırakılmak tam bir ruh ızdırabına dönüşebilir. Bu ruh ızdıraplarından biri de hiç şüphesiz günümüz rezidans dünyasının sunduğu "ruhsuz kariyer hayatı"dır.

RUHSUZ KARİYER HAYATI

Yukarıda bahsi geçen zat, kariyerle ilgili kendince önemli bilgiler veriyordu. Daima maddî kazanca, paraya, lüks bir yaşama ve gariptir ki jakuzilerde banyo yapmaya dahi vurgu yapıyordu. Giydiği markalardan yemek yediği restoranlara kadar geniş bir yelpazede epey uzayıp giden bir listeyle bize kendinden bahsetmişti.

Günümüzde "ruhsuz kariyer hayatı" dediğimiz şey tam da böyle bir şey olsa gerek. Yani daima kendi refahına yatırım yapan, daima bedene ve hazza hizmet eden bir sistem. Bu sistemin üyeleri de haliyle daima "Ben... Ben... Ben..." diye başlayan cümleler kurarlar ve kendilerini ön plana çıkarmaktan gizli bir zevk alırlar.

Bu çarkın kurbanları, kariyerlerine az da olsa ruh kat(a)madıklarından daima dünyevi zevk peşinde koşarlar, kendi hayatlarını efsaneleştirirler ve ne yazık ki benliklerine tapacak seviyeye kadar gelirler. Bu acı tablonun nedeni bireyin kendisi midir, modern dünyanın öğretileri midir bilinmez ama her ikisinin de işin içinde payı olduğu kesin gibidir.

Hani dünyadaki kötülöklere neden olan faktörlerin başını çoğu zaman paranın çektiğini söyleriz ya, aslında iyi bakacak olursak

paranın başını da insanın çektiğini görürüz. Yani paranın olduğundan fazla değer görmesi insanoğlunun suçudur. Kariyer de öyle. Elbette ki güzel başarılar elde etmek, harika çalışmalara imza atmak ve Nobellik performanslar sergilemek kötü olamaz! Mesele, kariyerin ruhsuzlaştırılması ve tamamen bir maddiyat ve güç yarışına dönüştürülmesidir.

Artık kariyer denince akla sadece kişisel yükseliş geliyor. İnsanlığın ve yaşadığımız evrenin menfaatleri rafa kaldırılıyor, kişisel çıkarlar öne çıkarılıyor. Daha çok refah, daha çok imkân ve daha çok para için ruhlara bile satılabiliyor.

ŒEYTan ŒÖHRETI ŒİMDİ SATAR, RUHUMUZU DAHA SONRA İSTER

Dünyanın değişmez kuralıdır bu: Œeytan önce Œöhreti verir, ardından daima ruhları satın almaya çalışır. Ama sıralama değişmez. Önce ruhları isteyip satana da Œöhreti verdiği görülmemiştir. Çünkü kim bir Œöhret için ruhunu satmayı göze alır ki? Ama Œöhretin zehirli balını tatmış ve bunun müptelası olmuş biri, herhalde Œöhretini kaybetmemek uğruna ruhunu zor olsa da Œeytana hibe edebilir.

Faust, ruhunu satanlara iyi bir örnektir. Muvaffak bir bilim adamıyken dünyalık süflü hazlar uğruna, ruhunu satmak Œartıyla, Mefisto'dan, yani Œeytandan her istediğini almıştı. Para pul, zevk ve sefa, kadın ve dünyalık her Œeyi... Mefisto tüm bunları verdikten sonra Faust'tan ruhunu istemiş ve Faust zorlansa da pişmanlık içinde kıvransa da ruhunu satmak zorunda kalmıştı. Yani kısacası, her iki dünyasını da berbat edecek bir anlaşmaya, ömrünün en kötü ticaretine imza atmıştı.

Goethe ömrünü vererek yazdığı *Faust* isimli bu eserinin bir yerinde Faust'a şunu söyletir: "Ahh, keşke dünyaya hiç gelmemiş olsaydım!"

Ruhunu satmak zorunda kalan bir insan, başka ne diyebilirdi ki zaten?

Ruhunu kaybederken kazandıklarının insana ne yararı dokunur ki? Ruhunu kazanmışsa bir insan, kaybettiklerine neden üzül-sün ki?

Ruhumuzu unuttuğumuz yerde bedenimiz için yaşamaya baş-larız. Bedenin ruh için bir hizmetkâr olduğu unutulduğunda da haliyle ruh, bedene hizmet etmeye başlar.

Bizden kariyerimiz için emeğimiz, gayretimiz, bilek gücümüz ve düşünce gücümüz istenir, seve seve veririz. Bunda bir beis yoktur zaten. Ama bir süre sonra daha iyi statüler için değer-lerimizden, insanlığımızdan ve nihayetinde ruhumuzdan ödün vermeye başlarsak işte bu, tehlikeli bir gidişe işarettir.

Çalışmak bir ibadettir. Ama ruhlarımızı alçaltmadan çalışmak... Aksine ruhlarımızı yüceltecek çalışmalar yapmak... Bir ruhumuz olduğunu ve ruhların da bir kariyerinin olduğunu unutmadan çalışmak...

Tam burada, ruhlarından bihaber yaşayan modern zaman in-sanlarını anlatan hoş bir hikâye, yerinde olacak sanıyorum.

Hikâyemizin adı: *Sultanın Eşleri...*

Zamanın birinde haşmetli bir sultan yaşarmış. Sözü ferman olan sultanın dört tane eşi varmış. Sultan en çok dördüncü eşini se-ver, ona ayrı bir ihtimam gösterip yanından hiç ayırmazmış. Hatta o eşinin güzel görünmesi için hiçbir masraftan da kaçın-mazmış. Tabii bu dördüncü eşi de sultanı çok sever, bir anlığına da olsa onun yanından ayrılmazmış.

Haşmetli sultan üçüncü eşini de severmiş. Bu eşini misafirleri-ne, eşe dosta göstermekten özel bir zevk alır, böyle bir eşi oldu-ğu için gururlanırmış. Sultan bu eşinin de hep gözünün önünde olmasını istermiş ve bu eşi bir an gözden kaybolacak olsa he-men huysuzlanırmış.

Sultan ikinci eşini de çok severmiş. Tabii ikinci eşine özel bir ilgisi ve alakası varmış. Bu eşiyile birbirlerine özel bir merhamet besleyip daima birbirlerinin yanlarında olmaya özen gösterirler-miş. Sultanın en güvendiği, sırlarını rahatlıkla açtığı bu eşiymiş.

Sultan birinci eşini de çok seviyormuş. Ama diğer eşlerine gösterdiği ilgiyi bu eşinden esirgiyor, onunla alakadar olmuyor ve ona çok zaman ayırmıyormuş. Ama bu birinci eşi sultanı hiç yalnız bırakmaz, zor günlerinde daima yanında olurmuş. Ve aslında sarayın hanım ağası bu ilk eşiymiş.

Her fani gibi sultan da bir gün öleceğini öğrenmiş. Bu dünyada yiyeceği lokma, alıp vereceği nefes kalmayan sultan ölümden çok korkuyormuş. Toprağın altına tek başına girmek istemediği için eşlerinden kendisiyle beraber kabre girmelerini talep etmeye karar vermiş. Haliyle ilk olarak en sevdiği dördüncü eşine gitmiş. Ama ondan hiç ummadığı bir cevap almış. "Mümkün değil!" demiş dördüncü eşi. Sultan çarnâçar üçüncü eşine gitmiş ve üçüncü eşinden aldığı "Mümkün değil sultanım, siz ölünce ben yeniden evleneceğim." cevabı karşısında afallamış. Son bir şans, ikinci eşine gitmiş sultan. İkinci eşi de kibarca reddetmiş: "Sultanım sizi çok seviyorum, biliyorsunuz. Sizinle kabre kadar iştirak ederim. Ama sizinle kabre giremem."

Sultan çaresizlik içinde kıvranırken yanına birinci eşi gelmiş. Aslında sultan ona sormayı hiç düşünmemiş. Çünkü zaten dünyadayken onunla pek ilgilenmediği için kabre birlikte girme teklifini de kabul etmeyeceğini biliyormuş. Ama birinci eşi her şeyin farkındaymış ve sultanı da şaşırtacak şekilde şöyle söylemiş: "Sultanım siz hiç meraklanmayın. Ben sizinle kabre girmeye razıyım. Sizi asla yalnız bırakmayacağım." Sultan bu sözler karşısında o kadar pişman olmuş ki, "Yeniden dünyaya gelseydim sana hak ettiğin değeri verirdim." demiş.

Hepimiz dört eşli sultanlarız aslında. Dördüncü eşimiz, bedenimizdir. Bakımı için özel bir çaba harcarız ama bizi ilk o terk eder. Üçüncü eşimiz, malımız ve servetimizdir. Ölür ölmez başkalarının eline geçer. İkinci eşimiz, ailemiz ve sevdiklerimizdir. Bize ancak kabir kapısına kadar eşlik ederler. Birinci eşimiz ise ruhumuzdur. Eğer kıssadaki sultan gibi gafillerdensenek ömrümüz boyunca onu ihmal ederiz.

ALLAH KULLARINDAN KARİYER İSTER Mİ?

Yukarıdaki kıssada geçtiği gibi birçoğumuz ruhumuzu ihmal ederek yaşıyoruz. Bedenimize, servetimize ve çevremizdekilere verdiğimiz önemin bazen onda birini bile ruhumuzdan esirgeriz. Maddi kariyerlerimizin basamaklarını çıkarken manevi anlamda bir kariyerimiz olduğunu unuturuz. Bu manevi kariyerdan söz açıldığında da hemen "Ne yani çalışmayı bırakalım mı, hem çalışmak da ibadet değil mi?" diyerek konuyu geçiştirmeyi seçeriz.

Evet, elbette ki çalışmak kutsal bir ibadettir. Zaten Yüce Yaratıcı da "*İnsana ancak çalıştığıının karşılığı verilir.*" (Necm, 39) diyerek bu durumu teyit etmiştir. O zaman başlıkta sorduğumuz sorunun cevabı kendiliğinden gelir, yani Allah, kullarından maddi anlamda bir kariyer yolculuğuna çıkmasını ister.

Yüce Yaratıcı'nın, kullarından yine onların menfaatine olacak önemli istekleri vardır. Ben bu isteklerden en sırlısının "*Ara!*" emri olduğuna inananlardanım. "*Ara!*" der Yüce Yaratıcı, "*Mutlaka ara!*" ve tüm icraat-ı sübhâniyesiyle O (c.c), arayanlara her gün adeta şu hakikati fısıldamaktadır: "*Arayana mutlaka aradığı veririm.*"

Arılara bir bakalım. Yüzyıllardır değişmeyen ilahi bir hikmetle çizilmiş rollerini oynuyorlar. Ve kıyamete kadar da bu durum böyle